
NASJONALT LÆRINGSNETT:

OM ARBEIDET MED NASJONALT LÆRINGSNETT

sist oppdatert 1. september 2001, bness@usit.uio.no

Målet med et nasjonalt læringsnett

Arbeidet med et nasjonalt læringsnett har som utgangspunkt at informasjons-, kommunikasjons- og medieteknologi vil spille en sentral rolle i utviklingen av utdanningssektoren i årene som kommer. Målet med nasjonalt læringsnett er å bygge *et tilbud av stabile, driftssikre, enkelt tilgjengelige IKT-baserte løsninger, tjenester og ressurser med kapasitet og kvalitet* som plattform for:

- Institusjonene, organisasjonene og aktørene i sektoren sitt arbeid med å utvikle læringstilbudet og læringsmiljøet
- Lærere og andre utviklere og tilretteleggere av læringstilbud og utdanningsløp sitt arbeid med å utvikle, tilrettelegge og gjennomføre bedre læring og undervisning
- Å gi elever, studenter og andre utdanningsøkende i alle aldersklasser og deler av befolkningen bedre og mer fleksible tilbud til å tilegne seg de kunnskaper og den kompetanse de har behov for

Kort oppsummert er målet med et nasjonalt læringsnett *å fremme læring og kunnskapsutvikling for å imøtekomme samfunnets og den enkeltes kompetansebehov.*

IKT i utdanningen

Nasjonalt læringsnett er ett av flere tiltak i KUFs plan for IKT i norsk utdanning «[IKT i norsk utdanning: Plan 2000-2003](#)»:

«Det er behov for et samlet nasjonalt læringsnett som gir enhetlig tilgang til informasjon og læringsressurser og hvor ulike aktører kan finne sin plass og samarbeide.»

Læringsnett og assosierte begreper som e-Læring, nettbasert eller IT-basert læring, digitale læringsomgivelser og lignende er i manges fokus for tiden. Søk etter 'learning network' på Google eller andre søketjenester på Web gir for tiden i overkant av 350.000 treff. Denne store interessen for læring og spesielt læring knyttet til bruk av Internett, IT-tjenester og digitale medier er uttrykk for *et samfunn i endring*. Det viktigste uttrykket for disse endringene er utviklingen av informasjons-, kommunikasjons- og medieteknologien og hvordan denne setter dagsorden for foretak, organisasjoner, institusjoner og aktiviteter på de fleste samfunnsområder. For utdanningssektorens vedkommende er dette uttrykt på denne måten i KUFs IKT-plan :

«IKT i utdanningen skal bidra organisatorisk, faglig og pedagogisk til et utdanningssystem som utvikler og utnytter IKT som fag og som utnytter fullt ut de muligheter IKT gir i undervisning og læring, slik at den enkeltes og samfunnets kompetansebehov imøtekommes.»

I de endringsprosesser sektoren står foran, vil IKT i bred mening spille en sentral rolle når det gjelder å utvikle utdanningstilbud og læringsmiljø og å fremme læring og kompetanseutvikling. Dette vil endre – og endrer allerede – læringsarenaen ('læringsmarkedet') ved å introdusere nye aktører, nytt innhold, nye læringsformer, nye læringsteknologier og sette nye prioriteringer og 'forretningsmodeller' på dagsorden for sektoren som helhet og for den enkelte aktør. KUFs IKT-plan er et forsiktig uttrykk for disse prosessene, det samme gjelder Mjøsutvalgets innstilling «[Frihet med ansvar](#)» med tilhørende stortingsmelding «[Gjør din plikt – Krev din rett: Kvalitetsreform av høyere utdanning](#)», [Kompetansereformen](#) med mer, mens vedlegget «[Scenarier2010.edu](#)» til Mjøsutvalgets innstilling er mer eksplisitt på disse endringene og de medfølgende endringsprosessene.

Tilpassingen til de endrete rammebetingelser, krav og forventninger krever et bredt sett av grep og tiltak både på sektoren som helhet og hos den enkelte aktør. Et nasjonalt læringsnett er et forsøk på å ta *ett*

slikt grep. Sammen med andre grep og tiltak er målet å sette i gang og støtte opp om prosesser som *kan stake ut en vei framover for offentlig finansiert utdanningsvesen i Norge og utvikle bæredyktige og framtidsrettete svar på de utfordringene aktørene nå står overfor.*

Arkitektur for et nasjonalt læringsnett

Departementets IKT-plan ga en grov skisse av et nasjonalt læringsnett. Høsten 2000 ble det startet et arbeid med å klarlegge innretning og innhold i arbeidet med et nasjonalt læringsnett. [Oppdraget](#) som ble gitt høsten 2000 formulerte fire problemstillinger:

1. Hva slags tjenestetilbud og funksjonalitet skal tilbys et nasjonalt læringsnett, hva skal et nasjonalt læringsnett tilby som eksisterende nettstedet ikke tilbyr allerede i dag?
2. Hva slags pedagogisk, didaktisk og utdanningspolitisk tilnærming må et nasjonalt læringsnett bygge på?
3. Hva vil karakteren av statlig engasjement, institusjonell forankring, sponsorstøtte, partnerskapsbygging og lignende være i et nasjonalt læringsnett?
4. Gitt svarene på de tre første problemstillingene, – hva slags infrastruktur, teknologier, tekniske og organisatoriske løsninger kan legge grunnlaget for et nasjonalt læringsnett?

Resultatet av dette arbeidet ble overlevert departementet 5. februar 2001 i form av «[Rapport om arbeidet med et nasjonalt læringsnett](#)» og en [web-side](#) med referanse til de rapporter og det grunnlagsmaterialet som fulgte rapporten. Rapportens anbefaling var å gjøre nasjonalt læringsnett til en *infrastruktur for læring i kunnskapssamfunnet* og en vesentlig del av rapporten var en gjennomgang av en mulig arkitektur for et slikt læringsnett.

I tida fram mot sommeren ble rapporten og anbefalingen gjenstand for behandling og diskusjon internt i departementet og i flere andre sammenhenger, blant annet på et halvdags arbeidsmøte 13. juni 2001 med deltakelse fra et tjuetalls sentrale aktører på sektoren. I denne prosessen ble ulike aspekter ved anbefalingene videreutviklet og utdypet, spesielt aspekter ved svarene som ble gitt på det fjerde og siste spørsmålet, – den foreslåtte arkitekturen for et nasjonalt læringsnett. Prosessen konkluderte med å utvikle den foreslåtte arkitekturen med et fjerde lag. På bakgrunn av dette er argumentasjonen og beskrivelsen fra rapporten ajourført i to notater:

- En ajourført beskrivelse av arkitekturen finnes i notatet «[En arkitektur for et nasjonalt læringsnett](#)»
- Motivasjonen og grunnlaget for arbeidet er samlet i notatet «[Læringsnett – læring for harde livet](#)».

Etablering og iverksetting

Det nasjonale læringsnett som infrastruktur for læring i kunnskapssamfunnet er langt fra noe ferdigtenkt konsept, det er heller ikke et prosjekt som lar seg gjennomføre innenfor kalenderåret. Virkeliggjøringen av visjonene om læringsnett krever langsiktige tiltak på flere områder og i flere etapper. Rapporten anbefalte å bruke *2001 som en forprosjektperiode* der målet er å videreutvikle, konkretisere og spesifisere arkitekturen og prøve ut bærekraften av konseptene og løsningene i en hensiktsmessig skala, samt innhente, systematisere og bearbeide kunnskap og erfaringer av betydning for arbeidet med læringsnett. I denne fasen er det også av vesentlig betydning av utvikle en formålstjenlig organisering av arbeidet og klargjøre ansvars- og oppgavedelingen mellom aktuelle aktører og operatører. Det ble foreslått å organisere dette arbeidet i fire parallelle løp:

- Det *første* løpet innebærer et systematisk arbeid med å beskrive nærmere arkitekturen, standardene den bygger på og spesifikasjonene av de ulike komponentene som inngår i læringsnett og de tekniske løsningene dette må bygge på
- Det *andre* løpet innebærer et omfattende arbeid med prototyper og piloter knyttet til de tre lagene i arkitekturen, – fysisk infrastruktur, mellomvare og utviklingsmiljø, integrasjonen av de ulike aspektene innenfor en felles ramme og grensensnittet mot det fjerde laget. Innenfor alle disse områdene er det viktig å bygge kunnskap om hvilke drifts-, vedlikeholds- og støttetjenester som det vil være behov for
- Det *tredje* løpet vil være å etablere et senter som ivaretar behovet for veilednings-, rådgivings-, informasjons- og støttetjenester. Dette senteret vil ha som hovedoppgave å holde oversikt over utviklingen på området, gi råd og veiledning til miljøer som ønsker å komme i gang på området, kople forbindelser mellom miljøer som arbeider med de samme tingene og lignende

- Det *fjerde* løpet innebærer et systematisk arbeid med å opparbeide, systematisere og bearbeide kunnskap, informasjon og erfaringer fra arbeid og aktiviteter nasjonalt og internasjonalt av relevans for læringsnettets gjennom en organisert utviklings- og forskningsvirksomhet

Samme sted ble nødvendigheten av å stille bestemte og klart definerte krav til den organisasjon eller instans som får ansvar for organisering og framdrift i arbeidet med ett eller flere av disse løpene. For det *første* må det stilles strenge krav til dokumentert gjennomføringsevne, organisatorisk bærekraft, relevant kompetanse og erfaring, evne til å organisere samarbeid og involvere andre i arbeidet med konkrete oppgaver. For det *andre* må den som tildeles ansvaret også kunne påta seg ansvaret for å etablere bredtfnende fora og møteplasser der alle interesserte og engasjerte aktører kan diskutere og gi innspill til strategi, innretning og krav til utviklingen av læringsnettets. For det *tredje* vil det være påkrevet med et systematisk arbeid for å involvere alle interesserte og engasjerte aktører gjennom å formulere oppdrag og fordele arbeidsoppgaver. For det *fjerde* er det nødvendig å formalisere noen rapportveier tilbake til såvel departementet som sektoren og allmennheten.

Arbeidet med å definere oppdrag og fordele oppgaver og ansvar i arbeidet med læringsnettets vil skje høsten 2001.
